

Konya Mebusu Sıtkı Salim Burçak ve 2 arkadaşının, Tıp Mensuplarının Devlet Teşkilâtında Vazifeye Alınma Şartları hakkındaki 5979 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu (2/567)

30 . XI . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

5979 sayılı Kanunun ilgasına dair yapmış olduğumuz kanun teklifi esbabı mucibesıyla birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına emir ve müsaadelerinizi saygı ile arz ve rica ederiz.

Konya Konya İstanbul
Dr. S. S. Burçak A. F. Ağaoğlu A. V. Bayar

GEREKÇE

Coğrafi, iktisadi, içtimai ve idari sebeplerle hususi vaziyet arzeden mahallerde iki sene mecburi hizmet ifa etmiyen tabip, dış tabibi ve eczacıların genel, katma ve özel bütçeli dairelerle İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve sermayesinin tamamı veya yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerde ve İşçi Sigortalarında vazife verilmeyeceğine dair 5979 sayılı Kanun 28 . VI . 1952 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanunun bir buçuk senelik tatbikatında beklenen maksat elde edilemediği gibi başka pek çok mahzur meydana gelmiştir. Kanunun neşrinden sonra doldurulacakları ümit edilen kadrolar aksine artmıştır. İcra Vekilleri Heyeti kararıyle hususiyet arzeden mahal olarak kabul edilen yerlere - o mahal ile alâkası olduğundan - tayin edilmesini istiyen tabipler bulunduğu halde, kanunun taşıdığı hükümler yüzünden tayin yapmak imkânı bulunamamış ve bu memuriyetler boş kalmıştır. Esasen mecburiyet tahmil suretiyle sağlık hizmetlerinin ifasını temin etmek çok zordur. Hizmetin kalitesi mühim olduğuna göre mecburi hizmet gibi menfi bir yoldan değil, bu sahada çalışanları tatmin etmek suretiyle gayeyi elde etmek maksat ve maslahata daha uygun olacaktır.

Gerçi diğer bazı Devlet memurları için de mecburi hizmet tahmil edilmiş ise de, bu mecburiyetler, ancak memurların mensup oldukları vekâlet çerçevesi dâhilinde kaldıkları müddetçe mevcut olup, başka bir vekâlete veya teşekkülde vazife almalarına mâni değildir.

Halbuki tabip, dış tabibi ve eczacılar için bu hak da tanınmamıştır. Serbest olarak başka meslek sahiplerinden daha kolayca çalışabilecek durumda olan tabip, dış tabibi ve eczacılara mecburi hizmet en sonra tatbik edilmesi icabederken en sert bir şekilde ve hiçbir hak ve rüchaniyet tanınmadan tatbiki doğru olamaz.

Bu sebeplerle 5979 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması için bağlı teklif hazırlanmıştır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

S. ve So. Yardım Komisyonu

Esas No : 2/567

Karar No : 3

5 . I . 1954

Yüksek Reisliğe

Konya mebusları Dr. Sıtkı Salim Burçak, Abdürrahman Fahri Ağaoğlu ve İstanbul Mebusu Andre Vahram Bayar'ın müşterek hazırlayıp Yüksek Riyasetçe komisyonumuza havale kılınan 5979 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili ve Vekâlet mümessilleri huzuriyle görüşüldü.

Coğrafi, iktisadi, içtimai ve idari sebeplerle hususi vaziyet arzeden mahallerin sağlık hizmetlerine tabip, diş tabibi ve eczacı temin etmek gayesiyle Yüksek Meclisçe kabul edilip 28 . VI . 1952 tarihinde yürürlüğe giren 5979 sayılı Kanun, bir buçuk seneden beri meriyette olmasına rağmen beklenen gaye temin edilememiş tamamen aksine bir netice yaratmıştır. Bu kanun, devlet teşkilâtında, belediye, özel idare, İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve işçi sigortalarında sarfedecekleri mesai ile mütenasip bir maaş veya ücret alabilecek olan tabip, diş tabibi ve eczacıları, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletinin Teşkilât Kanunundaki kadro maaşlarıyla evvelâ memleketin hususiyet taşıyan bu bölgelerinde çalışmadıkça vazife almalarına mâni hükümler taşıyordu.

Yüksek Meclisin bilhassa son senelerde yurt sathına serptiği yeni birçok sıhhi müesseselere paralel olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâleti Teşkilât Kanununa da yeni kadrolar ilâve edilmek suretiyle bu gibi yerlerin sıhhi elemanlar ihtiyacı bir kat daha artarak hayati bir zaruret halini almıştır.

Artan ihtiyaca, elde miktarı kâfi kadro mevcut bulunmasına, ve mecburi hizmet Kanununun da yürürlükte olmasına rağmen bu gibi yerlere tâyin yapılamaması sebepleri üzerinde durarak dikkatle incelemek ve çare aramak icabeder.

Tabip ve eczacılık gibi; diğer mesleklerden daha çok serbest çalışma imkânına sahip olan bu meslek erbabını kanunlarla hizmete zorlamak

kanaatimizce gayeye ve maslahata uygun olmaz. Tatbikatın verdiği neticelerde bu görüşün doğruluğunu ispat etmektedir. Kanundan evvel gerçi Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâleti teşkilâtında bâzı kadrolar münhal idi ve buralara tâyin yapmak güç oluyordu. Fakat kanunun neşrinden sonra doldurulacakları ümit ve tahmin edilen bu münhal kadrolar maalesef azalmamış aksine artmıştır. Komisyonumuzda Sayın Vekilin vermiş olduğu malûmata göre de tabip, diş tabibi ve eczacı bekliyen boş kadrolar kanunun neşrinden sonra tedricen artmış ve bu gün (430) a yükselmiştir. Kanun, yalnız hususi vaziyet arzeden mahallerin boş kalmasına sebep olmakla kalmamış, ayrıca tabip ve eczacılar tarafından cazip addedilebilen yerlerin de boş kalması neticesini doğurmuştur.

Çünkü Vekiller Heyeti kararıyle hususiyeti kabul edilmiş yerlerde vazife alınmadıkça başka yerlere de tâyin yapılamamış ve bu yerler boş kalmıştır.

5979 sayılı Kanun Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunda görüşülürken taşımış olduğu ağır hükümlere rağmen memleketin geri kalmış bölgelerinin muhtaç bulunduğu sağlık elemanlarına bir an evvel kavuşabilmelerini temin maksadıyla bâzı tadillerle ve bu gibi yerlerde vazife alacaklara muayyen bir tazminat verilmesi kaydıyla kabul edilmişti. O zaman; komisyon bu mevzuda esaslı incelemelerde bulunmuş ve tazminatın kabulünden başka çare bulamamıştı. Komisyonumuzdan sonra kanunun görüşüldüğü Bütçe Komisyonunda tazminat kaldırılmış, yalnız mecburiyet ipka edilmiştir.

Yüksek Mecliste kanun görüşülürken izahat veren Bütçe Komisyonu Sözcüsü, tazminatın prensip noktasından ve tahsisatın bulunmamasından kabul edilmediğini açıklamıştır. Mahrumiyet bölgelerinde çalışan tabip ve eczacılara tazminat kabul edildiği takdirde diğer memurlara da prensip olarak bu tazminatın verilmesi icabedeceği beyan edilmiştir ki, kanaatimizce

timizce bu mütalâa yerinde değildir. Zira, Devlet teşkilâtında hiçbir sınıf memura bu şekilde bir mecburiyet tahmül edilmemiştir. Mahrumiyet bölgelerine tâyin edilen diğer bütün memurlar bu memuriyete gitmediği veya istifa ettiği takdirde başka bir vekâlet teşkilâtında veya belediye, özel idare, İktisadi Devlet Teşekküllerinde, bankalarda ve işçi sigortalılarında vazife alabilmektedirler. Halbuki, yalnız ve sadece tabip ve eczacılara bu hak tanınmamıştır. Bunlar, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince tâyin edildikleri yerlere gitmedikleri takdirde ve müddetçe Devlet teşkilâtında, özel idare, belediye İktisadi Devlet Teşekkülleri ve işçi sigortalılarında hiçbir suretle vazife alamıyacaklardır. Kolayca serbest çalışma imkânına sahip bulunan tabip, dış tabibi ve eczacıları istihdaf edip memleketin yüksek menfaatleri uğruna böyle ağır hükümler taşıyan kanundan, tazminat hükmünün çıkarılması onu peşinen işlemez hale koymuştur. Âmme hizmetlerinin görülebilmesi için bâzı mesleklere vali, kaymakam, hâkim ve mühendislere tanınan muhtelif unvanlardaki tazminat ve hakların memleketin çok muhtaç bulunduğu sağlık hizmetlerinde çalışan meslek erbabına da tanınması lâzımdır.

5979 sayılı Kanunun ilgasına dair bu kanunun Komisyonumuzda görüşülmesi sırasında gerek Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili ve gerekse vekâlet mümessilleri kur'a çekme mecburiyeti kaldırılarak tazminat konulması suretiyle tadiline taraftar bulunmuş iseler de; Komisyonumuz bu teklifleri uygun bulmamıştır.

Kur'anın kaldırılması gerçi vekâlete tâyinlerde bir serbestî temin edecekse de; hususi vaziyet arzeden mahallerin her bakımdan durumları birbirlerine müsavi olmadığından bunlardan mevki, mahal ve şartları daha iyi olanlara tâyin yapılabilecek ve şartları gayrimüsaait bulunan yerler - ki, bilhassa ihtiyaç duyulan yerler buralarıdır - yine boş kalacaktır.

Tazminat teklifi de şu sebeplerle kabul edil-

memiştir :

Evvelâ komisyonun kabul ettiği % 50 tazminat teklifi Yüksek Meclisçe kabul edilmişti. Halbuki bir buçuk senelik tatbikat % 50 tazminatın dahi kanunun yürümesini sağlayacak miktarda bulunmadığını göstermiştir. Şu halde, Hükümetin bu meseleyi esaslı bir şekilde inceliyerek dâvayı kökünden halledecek tedbirleri muhtevi bir kanun ile Yüksek Meclisçe gelmesi icabetmektedir.

Komisyonumuza bu mevzuda yakın bir zamanda memleket realitelerine uygun kararların alınacağı kanaatini muhafaza etmekle beraber, hususi vaziyet arzeden mahallere tabip, dış tabibi ve eczacı temin etmek gayesiyle çıkarılan 5979 sayılı Kanunun münhallere tâyinleri sağlanmadığını, aksine birçok memuriyetlerin açılmasına sebep olarak vekâleti ve memleketi müşkül vaziyete soktuğu gibi lüzumsuz yere tabip ve eczacı mensuplarını tazyik ettiğini nazarı itibara alarak bir an evvel yürürlükten kaldırılmasının âcil bir zaruret olduğu ittifakla karar vermiş ve teklifi aynen kabul etmiştir.

Kabul edilen teklif ivedilik ve öncelikle görüşülmesi temennisiyle Yüksek Reisliğe sunulur.

Sağlık ve Sosyal Yardım

Komisyonu Reisi namına

Sözcü

Çoruh

A. Rıza Sağlar

Kâtip

İzmir

N. İncekara

Bilecik

T. Oran

Balıkesir

E. Baysal

Kars

E. Oktay

Seyhan

C. Türk

Sivas

B. Taner

Afyon K.

A. Tan

Çankırı

K. Çiğman

İçel

A. Köksal

Kocaeli

Z. Atıç

Sinob

A. Şükrü Şavlı

Bu Rapor

Sözcüsü

Kocaeli

H. Türkan

Balıkesir

M. Tunçay

İmzada bulunamadı

Çankırı

C. Otman

İstanbul

A. Vahram Bayar

Konya

S. Salim Burçak

Sivas

N. Ağacakoğlu

Tekirdağ

Z. Erataman

**KONYA MEBUSU SITKI SALİM BURÇAK
VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ**

*5979 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması
hakkında kanun teklifi*

MADDE 1. — Tıp mensuplarının Devlet teşkilâtında vazifeye alınma şartları hakkındaki 5979 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

**SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM
KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ**

*5979 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması
hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Teklif sahibinin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklif sahibinin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.